

AKCIOVÉ TRHY (STOCK MARKETS)

Akcie jsou obchodovatelné cenné papíry, s nimiž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti (právo účasti a hlasování na valné hromadě akcionářů), na zisku společnosti (právo na dividendy) a na likvidačním zůstatku.

Představují často cenné papíry, jejichž dividendový výnos není předem zaručen. I když je společnost zisková, může se management rozhodnout pro nevyplacení dividendy a zadržet zisky k vytvoření fondů pro budoucí investice.

Akcie mají nominální hodnotu, tržní hodnotu, dividendovou hodnotu. Nominální hodnota akcie představuje podíl na majetku akciové společnosti vyplývající z vlastnictví akcie. Součet nominálních hodnot všech akcií je roven výši základního jmění. Dividenda je podíl na zisku společnosti vyplývající z vlastnictví akcie. Tržní cena akcie (kurz akcie) je pak cena, za kterou se akcie obchoduje na kapitálovém trhu.

Častěji než kvůli možné dividendě investoři a obchodníci obchodují a spekulují s akciemi kvůli možnému příznivému vývoji jejich kurzu na burzách. Růst kurzu jim může přinést kromě dividend také zajímavé zhodnocení. V historickém pohledu výnos z akcií převyšuje zhodnocení alternativních typů investic (obligace, termínované vklady, nemovitosti apod.).

Opravdovou okamžitou hodnotu akcie představuje kurz na burze cenných papírů. Výše kurzu závisí na dosahovaných i očekávaných hospodářských výsledcích společnosti, vývoji průmyslového odvětví, stavu ekonomiky apod. Na kurz dále působí i další faktory, například objem produkce firmy, vývoj jejího tržního podílu a schopnosti managementu.

Reálný kurz akcie se vytváří na základě nabídky a poptávky po akciích dané akciové společnosti na burze cenných papírů. Kurz nezůstává stabilní, je proměnlivý. Může se výrazně změnit i v průběhu jednoho obchodního dne, nebo dokonce v průběhu několika hodin či minut. Neočekávaný výkyv kurzu může být způsoben pozitivní či negativní zprávou o dané akciové společnosti, informacemi o vývoji hospodářského odvětví či ekonomiky.

Nejznámějším cenným papírem na kapitálovém trhu je pravděpodobně akcie (anglicky stock nebo také share = podíl).

Co je akcie

Akcie je cenný papír vydávaný akciovou společností, s nímž jsou spojena práva jejího majitele:

- Podílet se na řízení společnosti, což znamená například hlasovací právo na valné hromadě, schvalování roční uzávěrky. Akcionáři spolurozhodují o výši dividendy, mohou požadovat vysvětlení a podávat návrhy. Mají právo být voleni do představenstva či dozorčí rady. Počet hlasů je dán zpravidla množstvím držených akcií (například na 100 akcií připadá 1 hlas).
- Podílet se na zisku například formou dividendy (dividendový výnos není předem zaručen – dokonce i když je společnost zisková, může management rozhodnout pro nevyplacení dividendy a zadržet zisky k vytvoření fondů pro budoucí investice).
- Podílet se na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Při likvidaci společnosti se nejprve uspokojí pohledávky věřitelů a teprve zůstatek majetku se rozdělí mezi akcionáře. V případě likvidace podniku na vás s velkou pravděpodobností nezbude nic. Proto jsou akcie z cenných papírů nejrizikovější.

Skutečně, pokud si koupíte několik akcií společnosti se sídlem například v Kalifornii, přijde vám poštou pozvánka na valnou hromadu. Pravděpodobně se nezařadíte mezi akcionáře, kteří něco v dění společnosti mohou ovlivnit, proto nic nezkazíte, když zůstanete doma. Pravděpodobně si při obdržení pozvánky

budete chvíli připadat jako světoobčan. Ani to není k zahození a pravidelná výplata dividendy (podílu ze zisku) patří mezi pozitiva akcionářů.

Náležitosti vydané akcie

- Obchodní jméno a sídlo;
- číselné označení akcie;
- zda je akcie na majitele či na jméno (u akcie na jméno je uvedeno jméno akcionáře);
- výše základního jmění a počet akcií v době jejich vydání;
- datum vydání akcie a podpisy dvou členů představenstva oprávněných podepisovat za společnost;
- akcie je cenina, a pokud se vydává v tištěné podobě, měla by být chráněna proti padělení (tisk cenných papírů není jen otázkou ochranných prvků, ale i kontroly nad vydaným počtem kusů).

Klasifikace akcií

Akcie se dají klasifikovat mnoho způsoby. Podívejme se na nejrozšířenější a nejpoužívanější dělení.

1. Klasifikace podle tržní kapitalizace (market capitalization)

Velikost společnosti je rozhodujícím činitelem o umístění investice a posouzení rizika a návratnosti investice.

Tržní kapitalizace = cena běžné akcie společnosti × počet akcií v oběhu.

- Akcie s mega kapitalizací (mega-cap stock): kapitalizace > 200 miliard dolarů.
- Akcie s velkou kapitalizací (large-cap stock): kapitalizace 10–200 miliard dolarů. (*Velmi často označované jako blue chips.*)
- Akcie se střední kapitalizací (mid-cap stock): kapitalizace 2–10 miliard dolarů. (*Rostoucí společnosti na cestě k large-cap a možná budoucí blue chips.*)

- Akcie s malou kapitalizací (small-cap stock): kapitalizace 300 milionů až 2 miliardy dolarů.
- Akcie s nano kapitalizací (nano-cap stock): kapitalizace < 50 milionů dolarů (*Obvykle rostoucí společnosti s agresivními tržními plány. Tyto společnosti jsou považovány za rizikovější, ale mají větší potenciál zisku.*)

2. Blue chips

Dobře známé zavedené společnosti s vysokou tržní kapitalizací. Firmy se mohou chlubit dobrou pověstí díky skvělému managementu, dlouhodobou profitabilitou a výplatou dividend. Tyto společnosti nabízejí velmi kvalitní často používané produkty a služby. Tyto akcie jsou méně volatilní, poskytují stabilní růst a jejich ceny následují index (v USA S & P 500). Blue chips společnosti jsou schopny fungovat profitabilně i v klesajícím trhu.

3. Stabilní akcie (defensive stock)

Tyto společnosti mají tendenci být stabilní po celý rok – dokonce i při recesi, protože poskytují důležité zboží a služby využívané ve všech fázích ekonomického cyklu. Tyto produkty a služby zahrnují konzumní a užitkové položky jako jídlo, léky, kosmetiku, elektrickou energii, plyn... Tyto akcie budou klesat méně při ekonomickém poklesu, ale také budou méně zvyšovat svoji cenu, když bude ekonomika růst. Ukazatel beta těchto společností je menší než 1. Tento koeficient měří relativní volatilitu cenného papíru. Beta vyjadřuje vztah cenného papíru vůči zbytku trhu cenných papírů (většinou reprezentuje příslušný index – ten má beta rovno 1). Pokud je beta větší než 1, pak cenný papír roste rychleji než trh, a naopak.

Aktivní investoři budou investovat do stabilních akcií v případě očekávaného medvědího trhu.

4. Cyklické akcie (cyclical stock)

Akcie, jejichž ceny mají tendenci růst a padat podle aktuálního vývoje ekonomiky. Jsou to akcie společností, které produkují zboží „zbytné“ v obtížných ekonomických časech. Patří sem například ocel, automobily, stavební materiál. Od blue chips se liší tím, že při ekonomickém poklesu zredukuje nebo úplně zruší vyplácení dividend.

5. Rozvojové růstové akcie (emerging growth stock)

Tyto společnosti jsou na začátku svého vývoje a nabízejí nové produkty nebo služby. Jde obvykle o akcie s malou nebo nano tržní kapitalizací. Tyto společnosti jsou extrémně volatilní a rizikové. V případě správné volby mohou tyto akcie přinést velmi vysoké zhodnocení.

Začněte s blue chips a defenzivními akciemi.

6. Penny akcie (penny stock)

Toto jsou levné spekulativní akcie, které se prodávají za méně než 5 dolarů za akcii. Těm se raději vyhněte.

7. Americké depozitní certifikáty (american depository receipts)

Americké depozitní certifikáty jsou stvrzenky na akcie společností cizích zemí, které byly deponovány u americké banky. Jejich účelem je ulehčit obchodování cizích cenných papírů v USA. Investor může nakoupit ADRs za dolary a také obdržet dividendy v dolarech a tak se vyhnout konverzi měn. ADRs umožňují investorům v USA mezinárodně diverzifikovat svá portfolia bez nutnosti využití cizích trhů.

8. Obratová akcie (turnaround stock)

Společnost se slabou výkonností v delším časovém úseku zažívá pozitivní zvrát. Obchodník může v tomto případě profitovat z obratu.

9. Torpédovaná akcie (torpedo stock)

Cena této akcie podstatně spadla a zdá se, že v dohledné době bude pád pokračovat. Mnozí investoři sledují výdělký společnosti jako indikátor úspěšnosti podniku. Pokud výdělký každý kvartál klesají, začnou investoři opouštět „potápějící se loď“. Přirovnání k torpédované lodi je na místě – podobně, jako se torpédovaná loď rychle potápí až ke dnu, očekává se podobný scénář i u torpédované akcie.

10. Rozředěná akcie (watered stock)

Akcie, která je obchodována za mnohem vyšší cenu, než je hodnota majetku společnosti. Rozředění může nastat po nadměrných dividendách, nadhodnocení majetku společnosti nebo po velkých provozních ztrátách. Majetek společnosti může být nadhodnocen z nejrůznějších důvodů: inflace, vyplácené nadměrné dividendy, opční program pro zaměstnance.

11. Trezorová akcie (treasury stock)

Akcie, které drží společnost jako své vlastní bohatství. Tyto akcie mohou pocházet ze zpětného odkupu na trhu nebo tyto akcie nebyly nikdy uvedeny na trh. Pro tyto akcie se nevyplácejí dividendy, nejsou s nimi spojena žádná volební práva a neměly by být zahrnovány při kalkulaci počtu vydaných akcií.

12. Akcie s příběhem (story stock)

Akcie, jejíž hodnota je odrazem očekávaného budoucího potenciálu spíše než majetku nebo příjmu společnosti. Typickým příkladem jsou biotechnologické společnosti očekávající výsledky klinických studií či schvalování FDA. Velká očekávání se promítnou do vyšší ceny akcie.

13. Prioritní akcie (preferred stock)

Preferenční akcie jsou spjaty s vyšším požadavkem na vložené investice do akcií a zároveň z jejich vlastnictví vyplývá nárok na podstatně vyšší FIXNÍ dividendy než u běžných kmenových akcií. Dividendy preferenčních akcií jsou vypláceny přednostně před dividendami běžnými. Držitel preferenčních akcií nemá obvykle volební práva. Přesné detaily a strukturu preferenčních akcií si upravuje a specifikuje společnost, která tyto akcie vydává. Preferenční akcie mají své klady a zápory. Mezi klady patří fixní dividendy vyšší než běžné a přednost před držiteli běžných akcií při případné likvidaci společnosti. Nevýhodou je ztráta volebního práva a nižší potenciál pro vzestup ceny.

14. Kmenová akcie

Držitelé běžných kmenových akcií mají volební práva. Tito vlastníci jsou na nejnižší příčce žebříčku vlastnické struktury. V případě bankrotu firmy nedostanou vlastníci kmenových akcií své peníze, dokud nedojde k vypořádání

s vlastníky dluhopisů, preferenčních akcií a s jinými věřiteli. Tento fakt činí běžné akcie rizikovějšími než dluhopisy a preferenční akcie. Na druhou stranu kmenové akcie obvykle v dlouhodobém časovém horizontu předčí dluhopisy i preferenční akcie.

Podoba akcie

Akcie může být zaknihovaná, nebo listinná.

Zaknihovaná akcie je vedena pouze ve formě elektronického zápisu.

Listinná akcie je reálným cenným papírem, kde musí být uvedeno jméno a sídlo společnosti, číselné označení akcie, její jmenovitá hodnota a označení, zda je vedena na majitele nebo jméno (například jméno akcionáře), výše základního jmění v době jejího vydání a podpisy dvou členů představenstva s oprávněním k podpisu.

Hodnota akcie

U akcií rozlišujeme tyto druhy hodnoty:

- nominální – podíl na majetku akciové společnosti, který vyplývá z vlastnictví akcie, součet nominálních hodnot všech akcií je roven výši základního jmění;
- tržní – cena akcie (kurz akcie), za kterou se obchoduje na kapitálovém trhu;
- dividendovou – podíl na zisku společnosti vyplývající z vlastnictví akcie.

Dividenda

Ve spojení s akciemi se často používá pojem dividenda, což je podíl na zisku akciové společnosti, která má právo vydávat akcie. V roce 2011 se po letních a podzimních propadech na burzách vrátily do nadpisů termíny defenzivní akcie a dividendy. Určitě většina lidí něco o dividendách ví. Základem pro získání dividendy je vlastnictví akcie, a to minimálně po dobu tzv. rozhodného dne. Pokud v tento den držíte akcie, získáte od společnosti dividendu. Jestliže akcie koupíte den po rozhodném dni nebo je prodáte den před ním, nezískáte nic.

K nároku na dividendu tedy není nutné akcie držet celý rok. Většina společností posílá dividendu přímo na obchodní účet investora.

Nic nezkažte, když se zaměříte na kvalitní akcie se slušnou dividendou.

Společnost vstupuje na burzu – IPO

Primární veřejnou nabídkou (**Initial Public Offering, IPO**) akcií společnost vstupuje na burzu a s jejími akciemi se začne volně obchodovat.

Důvody k uvedení akcií společnosti na burzu:

- snaha o navýšení kapitálu bez nutnosti platit úroky za úvěr;
- zvýšení důvěryhodnosti, prestiže, transparentnosti;
- optimalizace kapitálové struktury (poměr dluhu a vlastního kapitálu);
- publicita a zájem médií, spojené se vstupem společnosti na burzu, zvyšují všeobecně povědomí o firmě a jejích produktech.

Investorovi se vždy vyplatí extrémní opatrnost u společností primárně vstupujících na burzu. Obecně by se měli individuální investoři IPO raději vyhnout. Vzhledem k tomu, že IPO nemá žádnou obchodní historii, nemůže investor posoudit kvalitu firmy, managementu a férovost ceny akcie.

IPO se raději vyhněte!

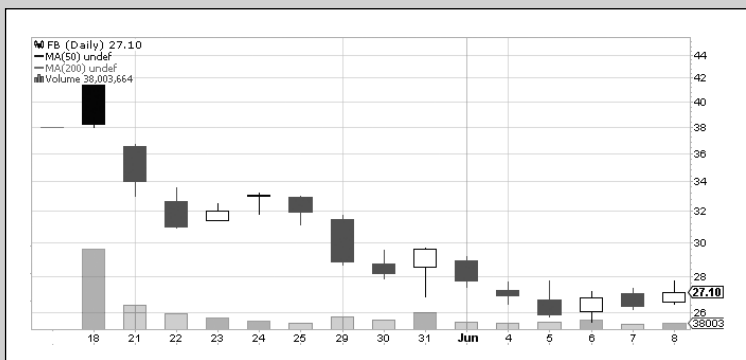
Ve většině případů je tato vysoce spekulativní oblast vyhrazena pouze zkušeným institucionálním investorům, kteří mají přístup k důležitým informacím – mohou společnost osobně navštívit, hovořit s managementem atd. Velké instituce na rozdíl od individuálních investorů lehce rozloží rizika spojená s IPO v rámci diverzifikace portfolia.

Nákup akcií mladých společností je bezpečnější až poté, co se akcie na burze „zabydlí“ a získá nějakou obchodní historii (minimálně jeden až tři měsíce). Drobný investor by měl s investicí vyčkat minimálně do první korekce. IPO akcie jsou specifické tím, že mohou být kratší, hlubší a odlišné od klasických modelů.

Kdo nezná Facebook?

Kdo nezná Facebook, ať zvedne ruku! Jsem rád, že příklad pro podporu našeho názoru nezabývat se IPO mohu podpořit něčím tak známým a oblíbeným, jako je Facebook, respektive společnost Facebook, Inc. (ticker FB).

Jestliže se alespoň minimálně zajímáte o trhy, určitě jste zaznamenali její vstup na burzu. Odborníci tento počín označili za událost roku 2012. Veřejně obchodovat se FB začal v pátek 18. května 2012. Očekávání byla veliká a upisovací cena byla stanovena na 38 dolarů za akcii. A podívejte se na denní cenový graf po patnácti obchodních dnech. Akcie se obchodují na ceně 27,10 dolaru za akcii. Cenu si pro větší názornost vždy převádíme na procenta – takže v **procentním vyjádření akcie společnosti Facebook propadly o 28,68 %** za patnáct obchodních dní.

Obrázek 3.1 Denní svíčkový graf společnosti Facebook (ticker FB)

Zcela jednoznačně se nejedná o žádnou tragédii, akcie bude v nejbližších týdnech velmi volatilní a ztrátu může rychle smazat. Nebo také prohloubit. A představte si, že jste se těšili, jak vložíte do akcie vaší oblíbené sociální sítě například 20 % kapitálu. Warren Buffett – věstec z Omahy – má přece zainventovaných 20 % portfolia v akciích Coca-Coly. Je to váš vzor a vy ho chcete napodobit. Teď pravděpodobně budete ve stadiu, kdy v noci nespíte a na Facebook nebo na sebe nadáváte, kudy chodíte.

Nebylo by fér, kdybych neuvedl opačný příklad. Společnost Linked In Corporation (ticker LNKD) vstoupila na trh v květnu 2011. Jedná se